

IVN-MEDEDELINGEN JULI 2019, NR. 34

In deze aflevering:

+ Komende evenementen

- ++ Poetry International: hoe jarig kun je zijn?
- ++ Activiteiten Zuid-Afrika Huis

+ Varia

- ++ Shortlist Europese Literatuurprijs 2019 bekend
- ++ Pas verschenen (I): *Extaze 30* over het Dagboek
- ++ Pas verschenen (II): *De Parelduiker* over Bert Schierbeek
- ++ Pas verschenen (III): *Tot leven gewekte verbeelding. Couperus en het toneel*
- ++ Schemerarchieven (34)
- ++ De werkbank (34)

1. KOMENDE EVENEMENTEN

1.1. Poetry International: hoe jarig kun je zijn?

[ingezonden mededeling van Stichting Poetry International]

Poetry International voelde zich van 13 tot en met 16 juni vier dagen aan een stuk heel erg jarig. We vierden de gouden vijftigste festivaleditie, met prachtige dichters en artiesten en heel veel publiek. Intense voordrachten van Raúl Zurita, Marieke Lucas Rijneveld, Patricia Lockwood, Jules Deelder, Antjie Krog, Eduardo Guerrero...
[Terugzien en -luisteren](#)

1.2. Activiteiten Zuid-Afrika Huis

[ingezonden mededeling van Isabelle Vermeij, Z.-Afr. Huis]

Zaterdag 29 en zondag 30 juni, 12.00 – 15.30 uur

The Taste of South Africa – Amsterdam Wine Tastings

Twee speciale middag-wijnproeverijen met een aantal unieke Zuid-Afrikaanse wijnen uit verschillende regio's. Allen zijn geproduceerd door kleine, onafhankelijke

wijnhuizen, die de kwaliteit van Zuid-Afrikaanse wijnen hoog in het vaandel hebben. Pardon Taguzu, een van *de Zim Somms* zoals de getalenteerde sommeliers uit Zimbabwe ook wel genoemd worden, presenteert een aantal bijzondere wijnen. Hij zal uitvoerig vertellen over de wijnen en de karakteristieke verschillen tussen de wijnhuizen.

De wijnen zijn te koop na afloop.

Reserveren: evenementen@zuidafrikahuis.nl (s.v.p. aangeven of u voor zaterdag of zondag wilt komen)

Toegang: € 25,- (vol=vol)

Zaal open: 12.00 uur

Dinsdag 24 september: Leeskring Zuid-Afrika Huis

Leeskring in het kader van de *Week van de Afrikaanse Roman*.

Nader informatie volgt.

Plaats: Zuid-Afrika Huis, Keizersgracht 141-c, 1015 CK Amsterdam

Tijd: 19.00 uur koffie, 19.30 uur aanvang

Kosten: € 2,50

Aanmelden: tel. 020-6249318 of per e-mail: bibliotheek@zuidafrikahuis.nl

2. VARIA

2.1. Shortlist Europese Literatuurprijs 2019 bekend

[ingezonden mededeling van Hanneke Marttin, Letterenfonds]

De shortlist voor de Europese Literatuurprijs 2019 is tijdens een feestelijke avond in SPUI25 in Amsterdam bekendgemaakt. De jury selecteerde uit de longlist vijf prachtige romans die de diversiteit en rijkdom van de Europese literatuur illustreren en elk een groot lezerspubliek verdienen.

De volgende titels zijn genomineerd (in alfabetische volgorde op naam van de auteur):

- **Arno Geiger** *Onder de Drachenwand*, uit het Duits vertaald door Wil Hansen (De Bezige Bij)
- **Geir Gulliksen** *Het verhaal van een huwelijk*, uit het Noors vertaald door Geri de Boer (Ambo Anthos)
- **Marek Šindelka** *Materiaalmoetheid*, uit het Tsjechisch vertaald door Edgar de Bruin (Das Mag)
- **Ali Smith** *Winter*, uit het Engels vertaald door Karina van Santen en Martine Vosmaer (Prometheus)
- **Éric Vuillard** *De orde van de dag*, uit het Frans vertaald door Liesbeth van Nes (Meulenhoff)

Enkele overwegingen van de jury bij de selectie van de shortlist

Wat bindt ons als individuen, als gemeenschappen, als samenlevingen? De genomineerde romans tonen ons evenzovele genuanceerde antwoorden op deze vraag, en laten het menselijk verbond in zijn meest prachtige en afzichtelijke processen zien.

In *Onder de Drachenwand* vertelt Arno Geiger het verhaal van Veit Kolbe, die in 1944 als jonge soldaat aan het Oostfront gewond raakt en terugkeert naar zijn ouderlijk huis in Wenen. Dat verruilt hij al snel voor het dorp van zijn oom, in de Alpen, aan de voet van de Drachenwand, waar hij behalve fysiek ook mentaal probeert te genezen. Een doorleefd geschreven roman over een gewone man in oorlogstijd, waarin de verschillende vertelvormen en stemmen van de personages door Wil Hansen even fijnzinnig en levendig zijn vertaald als ze door de auteur werden gecreëerd.

Geir Gulliksen is er op bewonderenswaardige wijze in geslaagd een intens menselijk en tegelijk subtiel verhaal te schrijven over het stranden van een relatie. In *Het verhaal van een huwelijk* probeert hoofdpersoon Jon te doorgronden hoe hij zijn vrouw is kwijtgeraakt en te reconstrueren hoe alledaagse veranderingen hem geleidelijk, maar onomkeerbaar van haar hebben vervreemd. Het analytisch vermogen en gevoel voor intimiteit van de auteur worden geëvenaard door het stilistisch vernuft van vertaler Geri de Boer.

In *Materiaalmoetheid* vluchten twee broers uit een niet nader genoemd oorlogsgebied in het Midden-Oosten naar Europa. Geteisterd door barre weersomstandigheden en een gebrek aan voedsel worden hun lichamen tot het uiterste op de proef gesteld. De minimalistische stijl en het zintuiglijk taalgebruik van Marek Šindelka, die de totale uitputting tijdens hun vlucht voelbaar maken, is door Edgar de Bruin in even beklemmend staccato vertaald. Een krachtige roman over de grenzen van het draaglijke.

Winter is het tweede deel in de vierseizoenenreeks, die Ali Smith op het ritme van de actualiteit schrijft. Hoofdpersoon Arthur viert in Cornwall kerst met zijn moeder en tante, samen met een dakloos meisje dat hij onderweg heeft ontmoet en dat hij

voorstelt als zijn vriendin. Door dit verhaal weeft Smith grote onderwerpen zoals de vluchtelingencrisis, Brexit, identiteit en waarachtigheid, in haar zo kenmerkend lichte stijl, vol humor en poëzie. Haar spel met taal is door Karina van Santen en Martine Vosmaer met merkbaar plezier kunstig vertaald.

In *De orde van de dag* reconstrueert Éric Vuillard aan de hand van onopgemerkte sleutelmomenten de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog. Hij schetst daarmee de kleinmenselijke waarheid achter de grote geschiedenis. Zo beschrijft hij beeldend en met aandacht voor detail de bijeenkomst op 20 februari 1933 in Berlijn, waar Duitse topindustriëlen een pact sloten om Hitlers NSDAP financieel te steunen. De bitter-ironische maar tegelijk gevoelige pen van de auteur is door Liesbeth van Nes even vlijmscherp en rijk vertaald.

Over de prijs

De Europese Literatuurprijs wordt dit jaar voor de negende keer uitgereikt en bekroont de beste hedendaagse Europese roman die in het voorgaande jaar in Nederlandse vertaling is verschenen. Zowel de auteur als de vertaler van de winnende roman worden geëerd; de schrijver ontvangt € 10.000 en de vertaler € 5.000. Zondag 3 november 2019 zal de prijs worden uitgereikt tijdens het Crossing Border Festival in Den Haag.

De longlist werd door twaalf kwaliteitsboekhandels gekozen. Een vakjury selecteert daaruit de shortlist en de winnaar. De jury bestaat uit:

- Abdelkader Benali (voorzitter), schrijver en journalist
- Thomas Heerma van Voss, schrijver en journalist voor *De Groene Amsterdammer*
- Demir Lugonja namens boekhandel Van Piere te Eindhoven
- Janna Navis namens boekhandel Dominicanen te Maastricht
- Paula Stevens, literair vertaler Noors, bekroond met de Europese Literatuurprijs 2018

Eerdere winnaars

Vorig jaar ging de Europese Literatuurprijs naar Johan Harstad en vertalers Edith Koenders en Paula Stevens voor *Max, Mischa & het Tet-offensief*. Eerdere bekroningen gingen naar Max Porter en vertaler Saskia van der Lingen voor *Verdriet is het ding met veren*, Sandro Veronesi en vertaler Rob Gerritsen voor *Zeldzame aarden*, Jenny Erpenbeck en vertaler Elly Schippers voor *Een handvol sneeuw*, Jérôme Ferrari en vertalers Jan Pieter van der Sterre en Reintje Ghoos voor *De preek over de val van Rome*, Emmanuel Carrère en vertalers Katelijne De Vuyst en Katrien Vandenberghe voor *Limonov*, Julian Barnes en vertaler Ronald Vlek voor *Alsof het voorbij is*, en Marie Ndiaye en vertaler Jeanne Holierhoek voor *Drie sterke vrouwen*.

De Europese Literatuurprijs is een initiatief van het Nederlands Letterenfonds, Academisch-cultureel centrum SPUI25, weekblad *De Groene Amsterdammer* en Athenaeum Boekhandel. De prijs wordt financieel mogelijk gemaakt door het Lira

Fonds, de De Lancey & De La Hanty Foundation en het Nederlands Letterenfonds.
www.europeseliteratuurprijs.nl

2.2. Pas verschenen (I): *Extaze 30 over het Dagboek* [ingezonden mededeling van Cor Gout]

Dagboek

ESSAYS

Waarom worden dagboeken geschreven en wat kun je er nu precies in lezen?

*Deze vragen stelt **Monica Soeting** in haar essay 'Dagboeken'.*

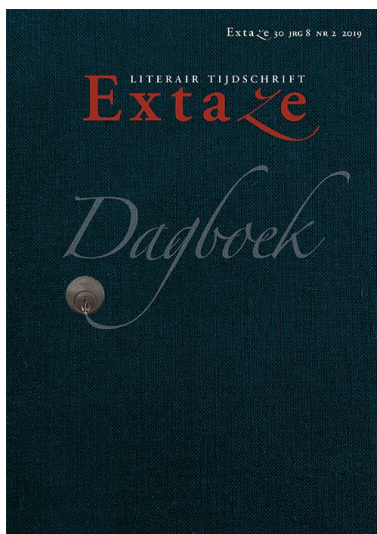
*In 'Ik is een ander' beantwoordt **Jaap Goedegebuure** de dubbele vraag als volgt: mensen schrijven dagboeken om zichzelf te doorgronden, de maat te nemen, zichzelf vermanend toe te spreken. Of ze vullen het boek met aantekeningen die dienen als geheugensteuntje, die soms worden uitgewerkt tot iets essentieels. Monica Soeting zal het met Goedegebuure eens zijn, maar weet dat dit persoonlijk aspect pas laat in de geschiedenis van het dagboek tot uitdrukking is gekomen.*

*Goedegebuure's overtuiging dat een gepubliceerd dagboek pas de moeite waard is als het de lezer laat delen in de innerlijke verkenningen van de auteur krijgt bevestiging van het in 1957 uitgegeven dagboek van J. Slauerhoff. In 'Flarden van een zelfportret' haalt **Hein Aalders** de criticus Johan van der Woude aan, die in dat dagboek een dynamische verschijning herkent, scherpziend, dromerig, rancuneus en idealistisch.*

Een beschrijving die aansluit bij het beeld dat Aalders van de schrijver schetst.

*Een citaat uit **Harry Haarsma's** korte essay over beeldende dagboeken sluit onbedoeld aan op het essay van **Clara Bolle**: 'Het dagboek is een donkere kamer, het licht wordt spaarzaam toegediend want licht vreet aan de waarheid'.*

Clara Bolle's essay, dat verder reikt dan het genre van het dagboek, leidt langs poëtische wegen naar de moeilijkheid van het wijkende woord: de schrijver geeft woorden aan het bestaan, hij wil de essentie grijpen, maar op het moment dat hij het wil vastpakken is het verdwenen.

[Aanschaffen? Hier kun je veel meer dan alleen dat](#)

2.3. Pas verschenen (II): *De Parelduiker* over Bert Schierbeek

[ingezonden mededeling van Hein Aalders, Uitgeverij Aalders, Amsterdam]

De oorlogsdagboeken van Bert Schierbeek

Tot zijn verrassing trof biograaf Graa Boomsma ze aan in het Literatuurmuseum: de oorlogsdagboeken van Bert Schierbeek. Fascinerende, openharige lectuur van de latere Vijftiger en levenslange vriend van Lucebert. Schierbeek was in 1942-'43 niet alleen voedselbonnenleverancier aan Joden, die hij zelf bij duikadressen onderbracht, maar hij had ook zeer nauwe contacten met de Amsterdamse verzetsgroep CS-6. Schierbeek ontsnapte ternauwernood aan liquidatie. Na lezing van deze dagboekjes blijkt: het verhaal over de Vijftigers, stuk voor stuk getekend door de Tweede Wereldoorlog, is nog steeds niet volledig verteld.

Foto omslag: © Giny Oedekerk / Leo Klatser, 1953

Het Praag van Paul Leppin

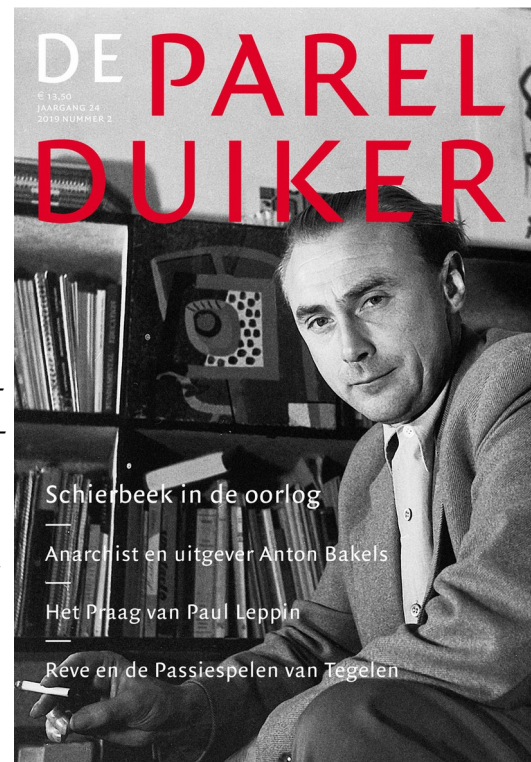
Paul Leppin (1878-1945) was een Duitstalige, Tsjechische auteur. Net als de beroemdere tijdgenoten Franz Kafka, Gustav Meyrink en Alfred Kubin koos hij ervoor in het Duits te schrijven, en dat in een stad en een land waarin de Duitse taal al op haar retour was. De literatuur uit deze periode van 'neergang' is ongewoon rijk en in Nederland helaas zo goed als onbekend, zoals Chrétien Breukers in dit essay laat zien.

Gerard van het Reve verslaat het Tegelse Passiespel

Eind juni 1946 togen drie Amsterdamse journalisten – Gerrit Kouwenaar, Halbo C. Kool en Gerard van het Reve – naar het Limburgse Tegelen om het herrezen Passiespel voor hun krant te verslaan. De reportages van Kouwenaar en Kool waren bekend, die van Van het Reve – voor *Het Parool* – echter niet. Zo kon er een onbekend pareltje aan het journalistieke proza van Van het Reve worden toegevoegd.

De Parelduiker 2019/2 | isbn 978 90 5937 538 3 (ook via het cb bestelbaar). 80 blz. € 13,50 | abonnement (5 nummers) € 52,50. Digitaal abonnement (pdf) € 34,90, losse nummers digitaal € 7,50.

De Parelduiker is een uitgave van de Stichting Het Oog in 't Zeil i.s.m. Uitgeverij Bas Lubberhuizen en wordt financieel ondersteund door het Nederlands Letterenfonds en de Stichting Vrienden van De Parelduiker. Redactie Hein Aalders (eindredactie), Marco Daane,

Marco Entrop, Marsha Keja, Menno Voskuil en Thijs Wierema. Zie ook:
www.parelduiker.nl

2.4. Pas verschenen (III): *Tot leven gewekte verbeelding. Couperus en het toneel* [ingezonden mededeling van Marianne Hezemans, Louis Couperus Genootschap]

Op 10 juni 2019 is in het Louis Couperus Museum in Den Haag het zeventiende Couperus Cahier gepresenteerd: *Tot leven gewekte verbeelding. Couperus en het toneel* door Rob van der Zalm.

De afgelopen jaren zijn verschillende romans van Couperus bewerkt voor het toneel. Rob van der Zalm schetst in dit cahier de geschiedenis van deze bewerkingen, de verschillende invalshoeken en de keuzes waarvoor de bewerkers zich gesteld zagen. Hij doet dit tegen de achtergrond van de ontwikkelingen in het Nederlandse theater vanaf de jaren zeventig. Ten slotte probeert de auteur de lezer ervan te overtuigen dat nieuwe emoties te putten zijn uit oude romans, dat papieren personages een heel nieuw leven krijgen op het toneel.

Over de auteur

Rob van der Zalm is universitair docent aan de Leerstoelgroep Theaterwetenschap van de UvA. Als specialist op het gebied van de Nederlandse theatergeschiedenis was hij ook werkzaam bij het Theater Instituut Nederland tot dit eind 2012 werd opgeheven.

Hij promoveerde in 1999 op een onderzoek naar de enceneringsgeschiedenis van Ibsen in Nederland en voerde in 2011 - samen met Suze van der Poll - de redactie over een Nederlandse bloemlezing uit de brieven van Ibsen. Daarnaast publiceerde hij onder andere monografieën over de theatermakers Shireen Strooker en Hans Croiset.

Couperus Cahiers

In 1995 verscheen het eerste Couperus Cahier als begin van een reeks essays en wetenschappelijke publicaties van het Louis Couperus Genootschap. Ieder cahier belicht diepgravend een bepaald aspect van het leven of werk van Louis Couperus. De cahiers staan onder redactie van Mary Kemperink, Gé Vaartjes, Petra Teunissen, Hans Kreuzen en Marianne Hezemans (eindredactie).

Bestelwijze

U kunt een cahier bestellen (prijs € 13,32 inclusief verzendkosten) door in te loggen op <http://betalen.louiscouperus.nl/webshop.php>

2.5. Schemerarchieven (34)

[Census Nederlands Toneel](#)

2.6. De werkbank (34)

[Bilderdijk Museum Werkgroep Maatschappij Nederlandse Letterkunde](#)

==> Kijk ook altijd even in [Neerlandistiek](#) (het vroegere Neder-L)

IVN-leden lezen *VakTaal* [online](#)
Reacties, opmerkingen en bijdragen (en natuurlijk ook e-adreswijzigingen) naar:
Wim Klooster of Guido Leerdam,
wgk@xs4all.nl of guidoleerdam@gmail.com
www.ivn.nl

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek